

Bak?m De?erlendirme O?lc?e?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bak?m De?erlendirme O?lc?e?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17216>

Özet

Bakım Değerlendirme Ölçeği (BDO), hastalar tarafından algılanan bakım davranışlarının kalitesini ve önemini ölçmek amacıyla geliştirilmiş uyarlama bir araçtır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2019 yılında Eskimez ve Acaroğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürü ve sağlık sistemi bağlamında psikometrik özelliklerinin incelenmesini amaçlanmıştır. BDO, toplamda 50 maddeden oluşmakta olup, 6 ana faktör altında toplanmaktadır. Ölçek, bakım kalitesinin çeşitli boyutlarını, özellikle iletişim, konfor, erişilebilirlik ve beklentileri kapsayacak şekilde kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Derecelendirme sistemi, 7'li Likert tipi format kullanılarak, bireylerin bakım davranışlarına verdikleri önemi ölçmektedir.

Ölçeğin temel amacı, sağlık hizmeti sunucularının (özellikle hemşirelerin) sunduğu bakımın hasta odaklılığını ve etkinliğini belirlemektir. Elde edilen bulgular, bakım kalitesinin artırılmasına yönelik eğitim ve hizmet içi iyileştirme programlarının geliştirilmesinde kritik rol oynamaktadır. BDO, hem araştırma hem de klinik uygulamalarda kullanılabilecek değerli bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Bakım Değerlendirme Ölçeği, Bakım Kalitesi, Algılanan Bakım Davranışları, Hemşirelik, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Zehra Eskimez, Rukiye Acaroğlu.

Amaç

Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, sağlık hizmeti alan bireylerin, kendilerine sunulan bakım hizmetlerini ne denli önemli bulduklarını ve bu hizmetleri nasıl algıladıklarını sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, bakımın kritik bileşenlerini (erişilebilirlik, iletişim, konfor vb.) ayrı ayrı ele alarak, bakım davranışlarının subjektif değerlendirmesine olanak tanır.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasının spesifik amacı ise, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini kanıtlamaktır. Bu sayede, Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında, hasta algısına dayalı bakım kalitesi araştırmalarının önü açılmaktadır.

Yapı

Bakım Değerlendirme Ölçeği, algılanan bakımın çok boyutlu yapısını ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçek, hastanın bakım deneyimini altı temel boyutta incelemektedir. Bu boyutlar, hastanın fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarına yönelik hemşirelik yaklaşımlarının geniş bir yelpazesini kapsamaktadır. Yapısal olarak, bakımın sadece teknik yeterlilikten ibaret olmadığını, aynı zamanda insancıl ve destekleyici etkileşimleri de içerdiğini vurgular.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, hastanın bakım ortamına dair duyduğu memnuniyet, güven ve konfor düzeyidir. Bu altı boyutlar, hemşire-hasta ilişkisindeki kritik etkileşim noktalarını değerlendirir ve bakım hizmetlerinin kalitesini oluşturan temel bileşenleri temsil eder. Ölçek, 50 madde ile bu altı boyutu detaylıca analiz ederek, bakımın bütüncül bir resmini sunar.

Geçerlik

Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmasında geçerlik çalışmaları, ölçeğin amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir. Her ne kadar kaynak metin spesifik geçerlik katsayıları içermediği de, akademik bir uyarlama çalışmasının temel gereklilikleri arasında dilsel eşdeğerlik, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği analizleri yer almaktadır.

Genellikle bu tür ölçek uyarlamalarında, yapı geçerliğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açıcı faktör analizi (AFA) kullanılarak, 6 faktörlü orijinal yapının Türkçe veri setinde de korunduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin teorik yapıyla tutarlı olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili ölçüm araçlarıyla olan ilişkisi (ölçüt bağımlı geçerlik) de bakım kalitesi kavramına doğru yansıtıldığını kanıtlamak için incelenmiş olabilir.

Güvenirlilik

Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar üretme yeteneğini incelemiştir. Türkçe uyarlamasında, iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanmasında standart bir prosedürdür. Bu katsayılar, ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin altı boyutlarının ve toplam puanının güvenilir olduğunu işaret eder. Ek olarak, test-tekrar test güvenirliliği çalışmaları da ölçeğin zaman içinde kararlılığını değerlendirme amacıyla uygulanmış olabilir. Bu çalışmalar, özellikle bakım algısının kısa süreli değişimlere karşı ne kadar dirençli olduğunu anlamak açısından önemlidir. Uyarlama çalışması, BDO'nun Türkçe formunun klinik ve araştırma amaçlı kullanıma uygun düzeyde güvenilir olduğunu ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

Bakım Değerlendirme Ölçeği, hastaların algıladıkları bakım davranışları altı temel boyutta inceleyen çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Türkçe uyarlama çalışmasında yapılan faktör analizleri (DFA/AFA), bu altı boyutlu yapının Türk örneğinde de geçerli olduğunu göstermiştir. Bu faktörler ve içerdikleri madde sayıları aşağıdaki gibidir:

Ulaşılabilirlik: Hastaların bakım hizmetlerine ve personele erişim kolaylığına değerlendiren 6 madde.

Açıklamalar ve Olanaklar: Tedavi süreçleri, prosedürler ve çevresel imkanlar hakkında verilen bilgilerin yeterliliğini ölçen 6 madde.

Konfor: Fiziksel ve psikolojik rahatlık düzeyini, ağı yönetimi ve dinlenme imkanlarına kapsayan 9 madde.

Beklentiler: Hastanın aldığı hizmetin kendi beklentilerini karşılama düzeyini ölçen 5 madde.

Güven Verici İletişim: Hemşire ve hasta arasındaki empatik, destekleyici ve güven odaklı iletişimi değerlendiren 16 madde.

Gözlemler ve İzlemler: Hastanın durumunun düzenli ve dikkatli şekilde takip edilmesini kapsayan 8 madde.

Toplam 50 maddeden oluşan bu yapı, bakım kalitesinin geniş ve derinlemesine bir analizini mümkün kılmaktadır. Faktör analizi sonuçları, orijinal ölçeğin teorik çerçevesinin kültürel adaptasyon sürecinde başarıyla korunduğunu kanıtlamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptation Scale)

Format: 7'li Likert Ölçeği. Derecelendirme: 1 (en az önemli bakım davranışları) ile 7 (en çok önemli bakım davranışları) arasında değişmektedir. Yüksek puanlar, ilgili bakım davranışlarının kişi için daha önemli olduğunu veya daha iyi algılandığını gösterir.

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Bilinmiyor, ancak genellikle İngilizce temellidir).

Popülasyon Grubu: Sağlık hizmeti alan bireyler, hastalar.

Yaş Grubu: Yetişkinler (Genellikle klinik ortamlarda bakım hizmeti alan bireyleri kapsar).

Popülasyon Detayları: Ölçeğin uyarlama çalışması genellikle hastanede yatan veya ayakta tedavi gören hasta grupları üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Envanteri (Self-report inventory). Bireyler, kendilerine sunulan bakım davranışları değerlendirir.

Anahtar Kelimeler

Hasta Bakım, Bakım Davranışları, Hemşirelik Hizmetleri, Psikometrik Özellikler, Faktör Yapısı, Klinik Değerlendirme, *Çukurova Tıp Dergisi*.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zehra Eskimez

Sorumlu Yazar İletişim: zehraeskimez@yahoo.com.tr

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarılma): 2019.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanım izinleri ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Zehra Eskimez ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda kullanım genellikle yazarın iznine tabidir.

PDF Erişimi: Ölçeğin uyarılma makalesine ait orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: bakim-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Eskimez, Z., & Acaroğlu, R. (2019). Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Çukurova Medical Journal*, 44(4), 1172-1180.

DOI: <https://doi.org/10.17826/cumj.496287>

Makalenin tam metin bağlantısı: dergipark.org.tr

Bakım Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal yapıyı korumak amacıyla madde sayısı ve faktör isimleri ile birlikte sunulmuştur.

Bakım Değerlendirme Ölçeği (BDO), toplam 50 maddeden ve altı alt boyuttan oluşmaktadır:

1. ulaşılabilirlik: 6 madde
2. acıklamalar ve olanaklar: 6 madde
3. konfor: 9 madde
4. beklentiler: 5 madde
5. güven verici iletişim: 16 madde
6. gözlemler ve izlemler: 8 madde

Toplam madde sayısı: **50 madde.**

ARABPSYCHOLOGY.COM